

mármint az olyan véleményt, hogy a Székelyföldön már kihalt volna az eredeti néptánc és a dal.⁷⁸ Természetesen, szükségünk van segítségre, de az ilyen elutasítást nem fogadhatjuk el, hiszen mi, a székelyföldi diákok is azt szeretnők és azt akarjuk, hogy ne haljon el szánkról a dal, s a lábunk még sokáig járja a verbunkost, a csúrdöngölőt. Hangsúlyozom, égető szükség van jó szándékú segítségre, szakemberekre. Addig is, míg ez megvalósul (vagy nem?), a nyári vakációban táncokat és dalokat gyűjtöttünk, hogy bővíthessük repertoárunkat s megtaníthassuk másoknak is a sóvidéki, gagyai, Homoród menti, csíki, háromszéki és Nyárád menti táncokat és dalokat.

Szekeres Sándor
(Művelődés, 1980/8–9. 7.)

Táncházások tábora

A III. Székelyudvarhelyi Táncháztalálkozó nyomán nyélbe is ütötték a táncházzenekarok, néptáncgyűjtők nyári táborát. Gyimesvölgyi főhadiszállással, ahonnan aztán portyák történtek a híresebb táncos vidékekre. Nem multság jellegű volt ez a tábor, inkább szorgos munka jellegű. Van mit tanulni! Egymástól is, hiszen táncházzenekaraink tagjai egyre megbecsültebb – népzene szakembereink. (Művelődés, 1980/8–9. 45.)

STM-EPE 01634

A Hungaroton hanglemezvállalat Élő népzene sorozata után az Electrecord is forgalomba hozta első táncházlemezét. [Táncház. Kis-Küküllő menti, Gagyai, Belső-mezőségi, Széki, Kalotaszegi népzene, STM–EPE 01634.]

Ha figyelembe vesszük, hogy az előbbieik anyagának nagy részét erdélyi népzene képezi, akkor talán fölösleges e kiadvány közreadásának fontosságát hangsúlyozni. Annál inkább, mivel az eredeti népzene-lemezek száma még mindig sajnálatosan kevés például a nótalemezek számához viszonyítva.

A táncház régi népi hagyománya éledt újra körülbelül három évvel ezelőtt jó néhány városunkban (Kolozsvár, Csíkszereda, Székelyudvarhely, Marosvásárhely, később másutt is), ahol a falusi társas szórakozás, a tánc – s azon belül legtöbbször bizonyos sorrendet követő táncsor, az ún. táncrend végigjárásának gyakorlata – került

⁷⁸ Ennek a kijelentésnek az igazságtartalma – például a jobbágytelki Balla Antal többszöri kolozsvári táncházban való tanítása fényében – eléggé megkérdőjelezhető. Az erdélyi, kolozsvári táncházas közösség nem a székelyföldi táncok, hanem azok színpadi megjelenítésében kérte számon az eredetiséget. Amúgy a néptáncudomány szemszögéből is kérdés például, hogy vajon mi lehet a „háromszéki páros”...

át városi környezetbe. E mozgalom úttörője az a néhány zenészfiatal, aki e népi tánczenét felkutatta, elsajátította, majd közkinccsé tette, hogy a népi tánc visszanyerje eredeti rendeltetését, közösségteremtő és -alakító erejét.

E lemezek Erdély népzeneileg legértékesebb és legjellegzetesebb tájegységének tánczenéjéről és legjobb fiatal előadóiról nyújtanak rövid áttekintést, ízelítőt adva a régi stílusú népdal gazdag díszítőművészetéről, különös szépségű hangzásvilágáról, dallamfordulatairól, melyek a környező népek zenéjében is nyomon követhetők – például az erdélyi román népzeneben.

A népi táncanyag táncos jellege már az első táncházegyüttes, a marosvásárhelyi Regösök – megállás nélküli, rövid táncokból (Magyaros – Lassú – Korcsos – Székely verbunk – Szökös) összeálló Kis-Küküllő menti táncrendjének tánckiáltásokkal, csujogatásokkal színezett – műsorában nyilvánvaló. Ismerősként fogadjuk (harmadik dallam) a legutóbbi (székelyudvarhelyi) kalákában megtanult éneket, a Királyfalvi nagy hegy alatt címűt.

Bár a székelyudvarhelyi Venyige műsora: Gagy menti táncrendje (Székely verbunk, Lassú csárdás – Szöktetés – Marosszéki forgató) más vidék tánczenéjét mutatja be, tartalmában, felosztásában bizonyos mértékig hasonló az előbbihez. Az együtthangzás színezését a csujogatásokon kívül az általános zenekari felállítás mellett (hegedű – brácsa – bőgő) a cimbalom száraz, akkordikus, ritmikus kísérete biztosítja.

Az első kiadás, jelentős anyag alapos kidolgozását a kolozsvári Bodzafától halljuk: belső-mezőségi párostáncok (Akasztós – Ritka csárdás – Ritka szökő – Sűrű csárdás) életre keltésével. A rájátszásos technika felhasználása itt Györfi Erzsébet magas ívelésű hangját kettőzi meg. De ez az eljárás mód fokozza a másik alapvető anyag – a széki pár műsorának: Négyes – Lassú és Csárdás – férfi és női énekszámmainak hatását is. A lírai elem itt még inkább érvényesül, amit a tánckiáltások elmaradása is igazol. A két utóbbi együttes⁷⁹ anyaga és előadásmódja a leggazdagabb, legtípusosabb erdélyi népzene legteljesebb értékű megszólaltatása.

Utolsónak a Kalotaszegi keserverst és táncrendet (Legényes – Lassú – Lassú csárdás – Szapora) játssza a másik kolozsvári együttes: az Ördögsekér – az első két együttes műsorához hasonló rövideggel és az utolsó tánc (Szapora) virtuóz hegedűszólójával.

Ezeket az együtteseket és műsorukat (legalább részben) már máskor is láthattuk-hallhattuk, főleg a tévé és rádió jóvoltából, de a lemez előnye, hogy a zene megismételhető (hátránya, hogy nem élő zene és ez esetben régi, kétéves anyagot mutat be). Hatása a táncházegyüttesek mennyiségi-minőségi szintjének emelkedésében, valamint az egész táncházmozgalom kiteljesedésében lesz lemérhető. Várjuk az Electre-cord új táncházlemezét (az anyag két év óta készen áll, csak közlésre vár).

Orbán Balázs

(Ifjúmunkás – *Táncház* rovat, 1980/37. 5. – 1980. szeptember 14, vasárnap)

⁷⁹ A lemezismertetőt író itt elfelejtette megnevezni „a két utóbbi együttes” közül a csíkszeredai Barozda együttes nevét.